

Milovaní, nevěřte!

Rožnov, Střítež, 20.1.2013

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mt 24, 23 – 28

Text: 1 Janova 4, 1 – 3

Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa. Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha; každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě.

Sestry a bratři, v dnešním kázání vás budu vyzývat k tomu, abyste nevěřili. Protože tak činí náš dnešní text. Jeho základní výzvou je slovo: „Nevěřte!“ Jak to? Vždyť si přece říkáme „věřící“. Křesťan, to je přece věřící člověk. Ovšem dodejme, že pro mnoho ateistů v této zemi je označení věřící synonymem pro člověka hloupého, zanedbaného, je to označení vyhrazené pro tmáře a zpátečníky. Ten dnešní verš ale říká, že je to právě naopak. My věřící máme být těmi, kteří hned tak všemu nevěří. Máme se v tomto světě mnohem lépe orientovat, než všichni ostatní. Zatímco nevěřícím nezbyvá, než věřit leccemu, co se jim k věření předkládá, věřící člověk je k tomu všemu daleko skeptičtější.

Začíná to už ve Starém zákoně. Hned první přikázání Desatera zní: „Nebudeš mít bohů jiných přede mnou.“ Zatímco všichni pohané věří na kdejakého boha, který se kolem nich mihne na hoře svrchu, na zemi dole či u vodách podzemí, potomci Abrahamovi mají jenom jednoho a to ještě neviditelného. Dokonce si jej nesmí ani nijak představovat, natož zobrazit. Paradoxně tak byli židé a křesťané ve starověku považováni za první ateisty na světě. Protože všichni ostatní mohli ukázat plné regály svých bohů, zatímco židé ani křesťané zholo nic. Když Izraelci obsazovali zaslíbenou zemi, byli kromě víry v Hospodina vybaveni především zákazem osvojovat si jakoukoliv jinou víru a namíchat si svůj náboženský koktejl podle své chuti a gusta, jak to dnes vidíme zhusta na duchovním trhu současné západní společnosti.

Blíže nespecifikované užívání termínu „věřící“ a „nevěřící“ je tak z tohoto pohledu velmi problematické a v postatě nemající žádnou výpovědní hodnotu. Pisatel Janovy epistolky proto raději oslovuje čtenáře: „milovaní“. Tím vyjádří svůj vztah k adresátům, aniž by je nějak třídil či hodnotil. A říká: „Milovaní, nevěřte...“ Nevěřte každému vnuknutí. Říká jim to ne proto, že by jim chtěl něco zakazovat, ale protože je má rád.

Tady je v první řadě potřeba říci: Výzva k této „nevěře“ není výzvou k jakési zamračené předpojatosti, podezřívavosti, k apriorní nedůvěře vůči všemu cizímu a neznámému. Takový člověk, plný skepse, se podobá škarohlídu, který pesimisticky odmítá vše nové a je nepřístupný a neotevřený k jakémukoliv dialogu. Není to ani výzva ke znevažující pochybovačnosti či k pohrdání cizími názory. Je to spíše výzva ve smyslu: Nebuďte naivní. Nevěřte nekriticky, slepě. Mějte oči otevřené a buďte pevní ve své víře. Nebo, jak čteme v epistole Efezským, nebuďme nedospělí, nebuďme zmítání a unášeni závanem kdejakého učení.

To vše předpokládá v první řadě pozitivní vyznání, že člověk především ví, čemu nebo komu tedy věří. Že jako ovce zná hlas svého pastýře a jde za ním. A že má dobře postavené základy. Že jako moudrý muž staví na skále a ne jako blázen na písku. Že staví na Ježíši Kristu. „Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus,“ říká ap. Pavel, a dodává: „Zda někdo na tomto základu staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy – dílo každého vyjde najevo.“ (1K3,12)

První věc je tedy jasná. Dobrý základ. Ale co znamenají ti duchové, o kterých mluví náš text? V řečtině tam stojí, a kraličtí to překládají přesně: „Nejmilejší, ne každému duchu věřte, ale zkoušejte duchů, jsou-li z Boha. Po tomto znejte Ducha Božího: Všeliký duch, kterýž vyznává Jezukrista v těle příšlého, z Boha jest. Ale všeliký duch, kterýž nevyznává Jezukrista v těle příšlého, není z Boha; nýbrž toť jest ten duch antikristův, o kterémž jste slyšeli, že přijíti má, a jižť jest nyní na světě.“ Cílem, jak je patrné z tohoto textu, je rozpoznat mezi mnoha duchy Ducha Božího. Ve skutečnosti nelze rozlišovat více než dva duchy: Ducha Kristova a ducha antikristova. Nejde tu však o nějaké spiritistické duchaření. Dnešní mluvou bychom to asi vyjádřili trochu jinak. Možná si můžeme pomoci knihou Slovo na cestu, což je známý parafrázovaný překlad Písma, kde tento text zní takto: „Milovaní, nepřijímejte lehkověrně všechno, co zní zbožně, ale napřed si ověřte, zda to pochází od Boha; vždyť kolem nás je mnoho falešných učitelů. Zkušebním kamenem at' vám je, zda vyznávají, že se v Ježíši Kristu Bůh stal člověkem.“

To je, bratři a sestry, pro křesťany skutečně zásadní a hlavní rozpoznávací znamení Ducha Božího. To, že se Bůh v Ježíši Kristu stal člověkem je jedinečné Boží sebezjevení a Ježíš sám o sobě říká: „Nikdo nemůže přijít k Otci, než skrze mne.“ V tomto světě nalezneme mnoho všelijakých duchovních projevů, proudů, vanutí, hnutí, či jedním slovem „duchů“. Je jich takové množství, že pro jejich rozlišování aby měl člověk dar, jak píše ap. Pavel v 1K12. Rozlišit, co je od Boha a co není, na to nevystačíme jenom se vzdělaností, racionálním úsudkem či citem pro zdravý selský rozum. Jedno jasné a jednoznačné vodítko nám však Písmo přece jen dává: „Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha; každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není.“ S Božím vtělením v Ježíši Kristu tak vlastně stojí a padá celé křesťanství.

Rozdíl mezi duchem Kristovým a antikristovým, o kterém tu čteme, je naprosto zásadní. Jak už předpona napovídá, duch antikristův jde proti duchu Kristovu. Duch antikristův našeptává člověku ďábelskou myšlenku, že by se člověk mohl za určitých okolností stát Bohem. Je to to staré satanské pokušení hada z ráje, který říká Evě: Budete jako bohové. A na to člověk slyší. A je v pokušení vždy znovu hledat cesty, jak dosáhnout nebe vlastním úsilím. Ať už stavbou nějaké té babylonské věže, jejíž vrchol bude v nebi, něčím, čím si udělá jméno, uznávanou značku, nebo vlastním sebezdokonalováním, zbožným drilem jako farizeové, nebo jinými duchovními cestami, kterými se chce člověk zbožštit a dosáhnout nějaké té nirvány. Duch Kristův vede přesně opačným směrem. Vyznává, že Bůh se stal člověkem, Bůh sám se nám stal Spasitelem a naše veškerá role je v tom, pokorně a vděčně přijmout toto evangelium a radovat se z něho. Docela výstižně se pokusil vyjádřit tento rozdíl německý teolog Karl Barth, když poněkud provokativně a jistě s nadsázkou řekl, že křesťanství vlastně není náboženství. Protože všechna náboženství, to jsou lidské cesty, jak se dostat k Bohu. Zatímco křesťanství je dobrá zpráva o Boží cestě k člověku.

A to je to poznávací znamení, o které jde pisateli Janovy epištoly. „Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha.“ Na tento „lakmusový papírek“ křesťanské víry znovu upozornila reformace, když zdůraznila to Boží jednání a spasení z pouhé milosti heslem „sola gratia“, když jako cestu k Bohu zavrhlá záslužné lidské skutky, protože ke spáse stačí „sola fide“ – pouhá víra. Jen tak nebude vyvýšen člověk, ale Bůh, kterému jedinému patří sláva – „soli Deo gloria.“ Tedy ne, že člověk se může stát bohem, ale Bůh se stal člověkem. To jsme si připomínali nedávno o Vánocích a toto vědomí nás má provázet neustále.

Ono to slovo nás nakonec osvobozuje i od toho, že bychom museli hned věřit všemu, co nás napadne nebo co nám kdo servíruje. Ono to vyznání, že Bůh přichází k nám v těle Ježíše Krista, že sestoupil z nebe na zem, nás drží také tak trochu při zemi. Takže nejsme nuceni chodit s hlavou v oblacích, kde foukají všelijaké větry a kde se korouhvičky točí každou chvílí na jinou stranu. Vždyť Bůh je tady dole s námi, v našich obyčejných problémech všedního dne. Nejsme ve svých starostech nuceni šplhat za Pánem Bohem do nebe. Ježíš Kristus přišel v tomto těle, jako máme my všichni. Jeho království je mezi námi. On je Immanuel – tzn. „Bůh s námi“, a to je vyznání, kterého se můžeme držet, protože víme, že je z Ducha Božího.

Modlitba: *Pane, dej, ať vždy bezpečně poznáme tvůj hlas, hlas svého dobrého pastýře. Děkujeme ti, že ses pro nás stal člověkem, abys spasil nás zbloudilé ovečky, které pro svou záchranu nic udělat nemůžeme, jen v tebe věříme a na tebe spoléháme. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, prosíme, uť nás orientovat se v chaotickém světě a rozpoznávat v něm tvůj hlas mezi mnoha hlasy, které v něm zní. Prosíme, dej, ať tvoje církev plní své poslání být světlem světa a solí země. Dej, ať se křesťané v naší zemi k tobě znají a hlásí. Dej, ať neopouštíme tebe, jako základ naší víry a života. Prosíme tě, dej ať se evropské státy hlásí ke svým křesťanským kořenům nejen formálními proklamacemi, ale především svými činy, svými zákony a svojí kulturou. Prosíme za ty, kteří jsou zmatení, kteří hledají naplnění v moderním pohanství, kteří hledají spásu ve vlastním sebezbožštění, kteří si jsou sami sobě bohem. Prosíme za ty, kdo naši zemi vládnou, aby cítili vyšší hodnoty a cíle než je vlastní prospěch a krátkodobý užitek. Prosíme, dej své církvi dar, aby uměla rozlišovat, odkud vítr vane, když se ke slovu hlásí různí duchové dnešní doby. Dej nám odvahu být pevně zakotveni ve víře, lásce a naději. Dej, ať vždy stojíme tam, kde je naše místo. Prosíme za ty, kdo ti slouží na nejrůznějších pozicích a v různých povoláních. Prosíme za ty, kdo nemají žádnou moc ani vliv. Prosíme za chudé duchem, nemocné tělem, zkroutené srdcem. Dej, ať všichni zaslechneme tvůj laskavý hlas, který nás ujišťuje o tvé lásce a milosti. Amen.*